

SAYI : 53878609-101.07.04-E.10566

BAŞVURU NO : 2017/15095

KARAR TARİHİ : 13/06/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

:

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ

:

BAŞVURUYA KONU İDARE

:

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU

: Başvuranın, yetim aylığı bağlanması talebi hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ

: 5.12.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran temsilcisi, babasının vefatından sonra zihinsel engelli ağabeyi adına yetim aylığı başvurusunda bulduklarını ancak Celal Bayar Üniversitesi Hastanesi'nden alınan raporun 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 74 üncü maddesi kapsamına girmediği gerekçesiyle reddedildiğini, Sosyal Güvenlik Kurumuna yapmış oldukları itiraza henüz bir cevap verilmediğini, daha önce alınmış

sağlık kurulu raporunda ağabeyine Oligofreni teşhisi konulduğunu ve maluliyet derecesinin % 60 olarak tespit edildiğini belirterek mağduriyetin giderilmesini talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Kurumumuzun bilgi ve belge talebi yazısına istinaden, Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünden alınan 28/02/2018 tarih ve 43985339/27.292.001 sayılı yazısı ve eklerinde özetle;

2.1. 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun erkek yetimlere aylık bağlama şartlarını düzenleyen 74 üncü maddesi ile çalışamayacak derecede malul olan erkek yetimlere muhtaç olmaları şartıyla yaşları ne olursa olsun aylık bağlanacağına düzenlendiği, mezkûr Kanun'un 108 inci maddesi ile de muhtaçlık durumunun tanımlandığı ve kişilerin muhtaçlık durumunun nasıl tespit edileceğinin düzenlendiği,

2.2. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 3 üncü maddesiyle, sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenecek raporlardaki teşhis ve bu teşhise dayanak teşkil eden belgeleri incelemek suretiyle, çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranlarını, erken yaşlanma halini, vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücü kaybını ve malullük derecelerini belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya dış hekimlerinden oluşan kurulların Kurum Sağlık Kurulu olarak tanımlandığı, bu tanımlama ile yetkili hastanelerce sigortalılar adına düzenlenmiş malullük raporlarını inceleyerek karara bağlamak, malullük derecelerini belirtmek ve malullüğe ait hükümlerinin uygulanmasında düşünce belirtmenin Kurum Sağlık Kurulunun görevleri arasında sayıldığı; ayrıca aynı Kanun'un 58 inci maddesinde ise, Kurum Sağlık Kurulunca verilen kararlara yapılan itirazların Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanacağına düzenlendiği,

2.3. Emekli sicil dosyasının tetkikinden, başvuran adına Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hastanesince düzenlenen 03/05/2017 tarih ve 587 sayılı sağlık kurulu raporunun, Kurum Sağlık Kurulunca 16/08/2017 tarih ve 8627 sayı ile incelenerek "*Durumunun 5434 sayılı Kanununun 74. Maddesi kapsamına girmediğine ...*" karar verildiği, kararın 05/09/2017 tarihli ve 12359492-27.292.001 sayılı yazıyla başvuran temsilcisine bildirildiği, başvuran temsilcisinin Kurum kayıtlarına 04/10/2017 tarihinde geçen 29/09/2017 tarihli dilekçesi ile karara itiraz etmesi üzerine söz konusu sağlık raporunun, 24/01/2018 tarih ve 2018/546 Esas, 07/1681 Karar sayısı ile Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca incelenerek "*5434 sayılı Kanununun 74. Maddesi kapsamına girmediğine oybirliği ile ...*" karar verildiği ve kararın başvuran temsilcisine bildirildiğinin anlaşıldığı, bu nedenle Kurum Sağlık Kurulunca durumunun 5434 sayılı Kanununun 74 üncü maddesi kapsamına girmediğine karar verilen ve bu karara yapılan itiraz başvurusu da Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca reddedilen başvurana babasından dolayı yetim aylığı bağlanmasının mümkün olmadığı,

2.4. Başvuran adına Kurum tarafından yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenmiş güncel tarihli bir sağlık kurulu raporunun gönderilmesi halinde durumunun yeniden incelenebileceği,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

3. Başvuranın 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 108 inci maddesi kapsamında, muhtaç olup olmadığının tespit edilmesini konu alan yazımıza istinaden Turgutlu Kaymakamlığından alınan 10/04/2018 tarih ve E: 1332 sayılı cevabi yazıda;

3.1. Başvuran hakkında babası ...'ın, Turgutlu Belediye Başkanlığından emekli olduktan sonra 17/12/2016 tarihinde vefat etmesi nedeniyle maaş bağlanması için yapılan gelir tespitinde maddi

Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır. Bu fıkra kapsamına girenlerden 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesi kapsamında bulunanların emekli kesenekleri ile kurum karşılıklarının hesabında, işgal ettikleri kadrolar için ilgili mevzuatında belirlenen unsurlar esas alınır.”

8. Mülga 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu’nun;

8.1. 74 üncü maddesinin yedinci fıkrasında;

“Ölüm tarihinde iyileştirilmesi olanaksız hastalıklarının veya sakatlıklarının çalışmalarına engel olduğu sağlık kurulunca onaylanacak raporla tespit edilenlere muhtaç olmaları şartıyla, ölüm tarihindeki yaşları ne olursa olsun ölüm tarihini izleyen aybaşından, sonradan bu şekilde malul ve muhtaç duruma düştükleri anlaşılana kendileri veya veli veyahut vasileri tarafından Sandığa müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.”

8.2. 108 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında;

“4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesi uyarınca 16 yaşından büyük işçiler için tespit edilen asgarî ücretin net tutarından daha az aylık geliri olup, kendisini ve Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre bakmaya mecbur olduğu ailesi fertlerini geçindirmeye yetecek kadar malı da (para veya o mahiyetteki kıymetler dahil) olmayanlar bu Kanunun uygulanmasında muhtaç sayılırlar.

Muhtaçlık, dul ve yetimler tarafından tanzim ve imzaları ihtiyar heyetlerince tasdik edilecek beyan kağıtları üzerine daimi olarak oturdukları yerlerin bağlı buldukları il veya ilçe idare heyetleri tarafından muhtaçlık sebepleri açıkça gösterilmek suretiyle verilecek mazbatalarla belirtilir.” Düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

9. Başvuranın iddiaları, idarelerin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; başvuru konusuna ilişkin hazırlanan “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

10. Başvuran temsilcisi, bir numaralı paragrafta da ifade edildiği üzere babasının vefatından sonra malul ve muhtaç olması nedeniyle ağabeyi ...’a yetim aylığı bağlanması talebinin reddedildiğini belirterek ağabeyine yetim aylığı bağlanmasını talep etmektedir.

11. Başvuru konusu somut olayda, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre başvurana yetim aylığı bağlanıp bağlanamayacağı temel uyuşmazlık konusudur. 5434 sayılı Kanun iştirakçinin ölüm tarihinde, iyileştirilmesi olanaksız hastalığı veya sakatlığı çalışmasına engel olan erkek çocuklarına muhtaç olmaları şartıyla aylık bağlanacağını düzenlemektedir. Bu durumda olan kişilerin muhtaç olup olmadıklarının ise il veya ilçe idare heyetleri tarafından tespit edileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla

başvuranın öncelikle iyileştirilmesi olanaksız hastalığının veya sakatlığının bulunup bulunmadığının ve eğer var ise bu durumunun çalışmasına engel olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

12. Bu kapsamda başvuranın iyileştirilmesi olanaksız hastalığının veya sakatlığının çalışmasına engel olup olmadığının tespiti amacıyla Adli Tıp Kurumundan mütalaa istenilmiştir. Adli Tıp Kurumunun 19/03/2018 tarihli yazısında; başvuranın rutin biyokimya, tam kan sayımı, açlık kan şekeri, tokluk kan şekeri, HbA1c, GFR, 24 saatlik idrarda protein ve tüm batın USG tetkikinin gönderilerek, başvuranın Kurul muayene günlerinden birinde muayeneye gelmesi hususu bildirilmiştir. Bunun üzerine başvuran, söz konusu tetkiklerin yapılması amacıyla Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hafsa Sultan Hastanesine yönlendirilmiş ve ayrıca söz konusu tetkiklerin yapılarak Kurumumuza gönderilmesi ilgili hastaneden istenilmiştir. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hafsa Sultan Hastanesi tarafından 04/04/2018 tarihli yazı ile Kurumumuza iletilen söz konusu tetkiklere ilişkin bilgi ve belgeler Adli Tıp Kurumuna gönderilmiş ve başvuranın iyileştirilmesi olanaksız hastalığının veya sakatlığının bulunup bulunmadığının ve eğer var ise bu durumunun çalışmasına engel olup olmadığının değerlendirilmesi istenilmiştir. Adli Tıp Kurumu tarafından Kurumumuza gönderilen ve 4 numaralı paragrafta değinilen 3. İhtisas Kurulunun 08/05/2018 tarihli mütalaa yazısından da; başvuran ...'ın yapılan muayenesinde tespit edilen bulgular ışığında 5434 sayılı Kanununun 74. maddesi kapsamında iyileştirilmesi olanaksız ve çalışmasına engel teşkil eden hastalığının bulunduğu oy birliğiyle mütalaa edildiği anlaşılmıştır.

13. Diğer taraftan başvurana aylık bağlanması için bir diğer şart olan muhtaç olup olmadığının tespit edilmesi de Turgutlu Kaymakamlığından istenilmiştir. Turgutlu Kaymakamlığı tarafından Kurumumuza iletilen 10/04/2018 tarihli ve E. 1332 sayılı yazıdan; Turgutlu İlçe İdare Kurulunun 10/04/2018 tarihli ve 131 sayılı kararı ile ...'a maaş bağlanması için yapılan gelir tespitinde maddi durumunun yetersiz olduğu anlaşıldığından muhtaç olduğunda oy birliğiyle karar verildiği anlaşılmıştır.

14. Bununla birlikte başvuranın yetim aylığı bağlanması talebinin Manisa Celal Bayar Üniversitesi Hastanesince düzenlenen 03/05/2017 tarih ve 587 sayılı sağlık kurulu raporunun incelenerek reddedildiği, başvuran temsilcisinin itiraz etmesi üzerine söz konusu sağlık raporunun Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca tekraren incelenerek reddedildiği görülmektedir. Ancak başvuran hakkında düzenlenen Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu mütalaaında başvuranın, 5434 sayılı Kanununun 74. maddesi kapsamında iyileştirilmesi olanaksız ve çalışmasına engel teşkil eden hastalığının bulunduğu ve Turgutlu İlçe İdare Kurulu tarafından muhtaç olduğu tespit edildiğinden başvuranın yetim aylığı talebinin yeniden değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

15. Kurumumuzca yapılan değerlendirmeler neticesinde; Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulunun başvuran hakkında düzenlediği mütalaa ve Turgutlu İlçe İdare Kurulunun başvuranın muhtaç olduğu tespiti dikkate alındığında, başvuranın yetim aylığı bağlanması talebinin reddedilmesine yönelik işlemin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı ve dolayısıyla başvuranın talebinin yeniden değerlendirilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

16. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi yönetim ilkeleri” başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiş olup; Sosyal Güvenlik Kurumunun Kurumumuz tarafından istenen bilgi ve belgeleri süresinde gönderdiği ve böylece “**makul sürede karar verme**” ve “**kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi**” ilkelerine uygun davrandığı, ancak başvuranın dilekçelerine verilen cevaplarda başvuranın hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini

göstermediği, bu nedenle “karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uymadığı anlaşılmış olup; idarenin bahse konu ilkeye de uygun davranması beklenilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

16. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması” başlıklı 21’inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilemeye gerekçesi ile dava açma süresinin 05/06/2018 tarihinden itibaren kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu ve yargı yolu, başvuran temsilcisine 23/05/2018 tarihli ve E. 8755 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulunun mütalaası ve Turgutlu İlçe İdare Kurulunun muhtaçlık tespitine ilişkin kararı dikkate alınarak, başvuranın yetim aylığı talebinin yeniden değerlendirilmesi yönünde **SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA**, 6328 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, **Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığınca bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,**
Kararın BAŞVURAN TEMSİLCİSİNE ve SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞINA
tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi